

Med vilken slags ledarskap kan man främja och stödja evidensbaserad verksamhet inom hälso- och sjukvården?

RESULTAT

Ledarskapet har en central betydelse vid införande och etablering av evidensbaserad verksamhet inom hälso- och sjukvården

Förverkligandet av evidensbaserad verksamhet inom hälso- och sjukvården främjas av:

- Hög utbildningsnivå, erfarenhet av förmans uppgifter samt avlagda ledarskapsstudier hos den som leder vårdarbetet
- Forskningskompetens hos den som leder vårdarbete.
- Att ledaren för vårdarbete möjliggör införande av evidensbaserad verksamhet och aktivt genomför detta.
- En transformativ ledarstil där ledaren för vårdarbetet är en tydlig vägvisare som inspirerar, uppmuntrar, stöder samt arbetar tillsammans med vårdpersonalen för att främja evidensbaserad verksamhet.
- Användningen av metoder som enligt forskning konstaterats vara effektiva som redskap för ledarskap vid införande och etablering av evidensbaserad verksamhet.
- Att ledare inom vårdarbete delar med sig av god ledarskaps- och utbildningspraxis.
- En verksamhetskultur och stämning som värdesätter införande av evidens.
- Utveckling av vårdpersonalens kunskap om evidensbaserade verksamhet med hjälp av utbildning och mentorskap.
- Samarbete mellan personer som arbetar kliniskt och forskare.
- Medvetenhet om hinder för främjande av evidensbaserad verksamhet och en strävan att eliminera dem. Hinder är:
 - otillräcklig auktoritet hos vårdarbetets ledare.
 - brist på tid möjlighet och stöd.
 - otillräckliga färdigheter, resurser och stöd från kollegor, chefer och den strategiska ledningen.
 - en negativ attityd mot forskningsdata och evidensbaserad verksamhet.
 - svag förståelse för forskningsmetoder och vetenskapliga artiklar.
 - organisationens oklara mål och tillvägagångssätt.

SAMMANFATTNING

Ledare för vårdarbete har en central roll vid införande och etablering av evidensbaserad praktik. Ledarna ska se till att det råder en uppmuntrande stämning och verksamhetskultur som stöder evidensbaserad verksamhet. De behöver information och förståelse om sin egen roll samt förståelse om hinder för evidensbaserad verksamhet. Förutom ledarna behöver även vårdpersonalen information och utbildning om sökande och användning av evidensbaserad verksamhet i vårdarbetet.

BAKGRUND

En modell för hälso- och sjukvården som utgår från JBI:s evidens¹ består av identifiering av behovet av information, evidensproduktion, sammanfattning av evidens, evidensspridning och införande av evidens. Evidensbaserad praktik (EBP) verifieras i det skede då evidens införs och med detta avses utnyttjande av bästa möjliga tillgängliga information som fås från forskning, experters erfarenhet eller register vid vård av patienter och klienter.² I Finland förpliktar hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010)³ att verksamheten inom hälso- och sjukvården ska baseras på evidens, god vårdpraxis och goda rutiner. Genomförande av evidensbaserad praktik förutsätter att alla yrkesmänniskor engagerar sig.¹ Ledare för vårdarbete har en central roll i att främja, genomföra och etablera evidensbaserad verksamhet? samt i att skapa en positiv organisationskultur.⁴ Genomförandet av ledning av evidensbaserad verksamhet i praktiken förutsätter en närmare definiering av roller, ansvarsområden och kompetens.

Med vilken slags ledarskap kan man främja och stödja evidensbaserad verksamhet inom hälso- och sjukvården?

MATERIAL
OCH
METODER

Evidenstipset utgår från en högklassig integrativ översikt som gavs ut 2018 och där det undersöktes hur ledning av vårdarbete påverkar genomförandet av evidensbaserad verksamhet inom hälso- och sjukvården. I översikten ingick 28 studier. Studierna var kvalitativa, kvantitativa och fallstudier. Studiernas metodologiska kvalitet bedömdes och kvaliteten på den största delen av studierna var god eller måttlig. Översiktens metodologiska genomförande beskrivs närmare i den ursprungliga publikationen*. Kvaliteten på översikten bedömdes enligt JBI:s kriterier för bedömning av systematiska översikter**.

DEN URSPRUNGLIGA PUBLIKATIONEN

***Bianchi M, Bagnasco A, Bressan V, Bari-sone M, Timmins F, Rossi S, Aleo G, Sasso L.** Review of the role of nurse leadership in promoting and sustaining evidence-based practice integrative review. *Journal of Nursing Management* Wiley 2018; volume 26 issue 8: 918-932.

doi:10.1111/jonm.12638

**Översikts kvalitet: God (10/11), JBI: [Checklist for Systematic Reviews and](#)

ANDRA ANVÄNDA KÄLLOR

1. **Jordan Z., Lockwood C., Munn Z., Aromataris E. 2019.** The updated Joanna Briggs Institute model of evidence-based healthcare. *International Journal of Evidence-Based Healthcare* 17(1), 58-71. (på engelska)
2. **Melnyk BM., Gallagher-Ford L., Fineout-Overholt E. 2017.** Implementing the evidence-based practice (EBP) competencies in healthcare. An appraisal guide for improving quality, safety & outcomes. *Sigma Theta Tau international, Indianapolis*. (på engelska)
3. **Hälso- och sjukvårdslag 1326/2010.**
4. **Jylhä V, Oikarainen A, Perälä M-L, Holopainen A.** Näyttöön perustuvan toiminnan edistäminen hoito- ja kättilötyössä Maailman terveysjärjestön Euroopan alueella (Facilitating evidence-based practice in nursing and midwifery in the WHO European Region). 2019. Raportti 2/2019 saatavissa Hotuksen sivuilta. (på finska)

ANVÄND-
BARHET
I FINLAND

Resultaten av denna integrativa översikt kan anses vara användbara vid utvecklingen av vårdarbete och ledning av vårdarbete i det finländska systemet för social- och hälsovårdstjänster.

Syftet med evidensbaserad praktik är att ge klienter, patienter och deras anhöriga bästa möjliga vård och tjänster som utgår från aktuell och undersökt information samt att göra praxisen för vårdarbete enhetligare. Den information om betydelsen av ledning av vårdarbete och ledarens roll som sammanfattats i detta Evidenstips är bra för utveckling av, stöd för och främjande av evidensbaserad verksamhet inom hälso- och sjukvården.

SAMMAN-
FATTNINGENS
SKRIBENTEN

Högre YH-studerande, **Jenni Greus** ssk och **Virpi Nokia** ssk, barnmorska, avancerad expertsjukskötare (högre YH), Uleåborgs yrkeshögskola

Universitetslektorer **Pirjo Kaakinen** och **Outi Kanste** Uleåborgs universitet

Forskare **Jenni Konttila**, ssk, HVM, Hoitotyön tutkimussäätiö

Överlärare **Kirsi Koivunen**, **Kati Päätalo** och **Annukka Tuomikoski**, Uleåborgs yrkeshögskola

Kontakter som gäller Evidenstipset: [jenni.konttila\(at\)hotus.fi](mailto:jenni.konttila(at)hotus.fi)